

Toen en nu

Trends in doodsoorzaken

De sterke daling van de sterfte in de afgelopen eeuw heeft verschillende oorzaken. Verbeterde hygiëne, gezondere eet- en drinkpatronen, betere huisvesting en gunstiger werkomstandigheden speelden naast grote vooruitgang in de medische wetenschap een belangrijke rol.

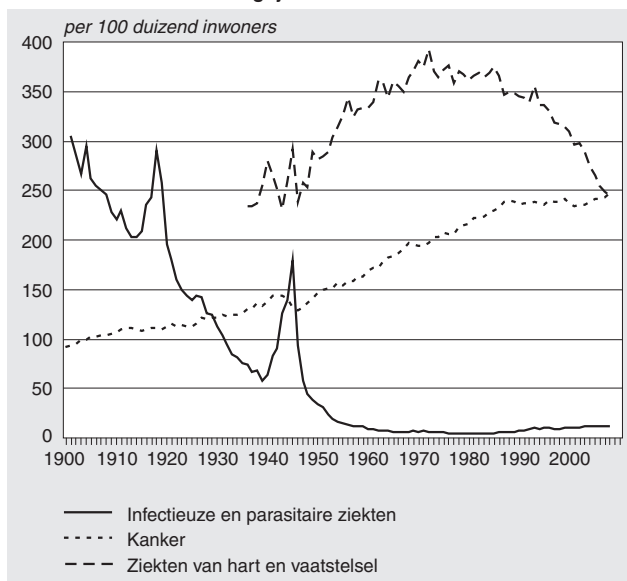
De sterftedaling is aanvankelijk vooral het gevolg geweest van een succesvolle strijd tegen infectieuze en parasitaire ziekten. Hun rol als belangrijkste doodsoorzaak is geleidelijk overgenomen door welvaartsziekten en ouderdomskwalen. Kanker en hart- en vaatziekten zijn nu de (primaire) oorzaak van zes op de tien sterfgevallen.

De daling van de sterfte door infectieziekten was in de eerste helft van de vorige eeuw zeer sterk (*grafiek 1*). Infectieziekten die via water en voedsel worden overgedragen, waaronder tyfus en diarree, namen al in de negentiende eeuw in belang af. Die ontwikkeling danken we bovenal aan de aanleg van waterleiding. Infecties die via de lucht worden overgedragen, zoals difterie, kinkhoest en roodvonk, namen eveneens al vroeg af dankzij de verbeterde voedings-toestand van de bevolking, de hygiëne, de woon- en werkomstandigheden, en later ook vaccinatieprogramma's en antibiotica.

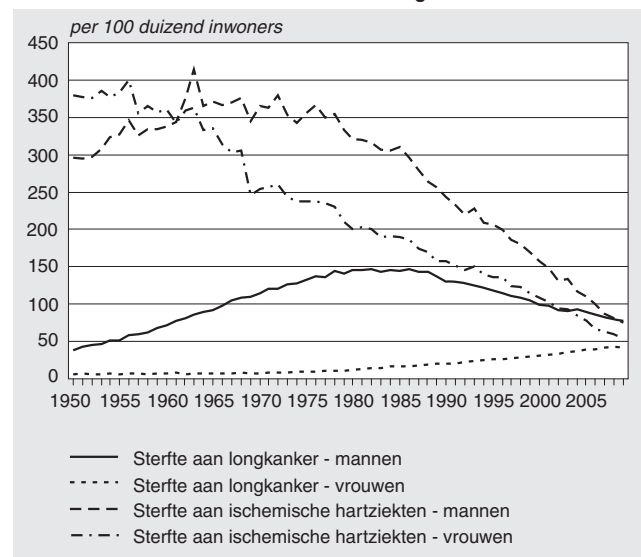
Voor de daling van de sterfte aan infectieziekten kwam een verhoogde sterfte aan welvaartsziekten en ouderdomskwalen terug. Ischemische hartziekten – aandoeningen van de kransvaten, merendeels hartinfarcten – waren rond 1970 verantwoordelijk voor een kwart van de totale sterfte onder mannen. Bij vrouwen was ruim een op de zes sterfgevallen hieraan te wijten. Door een combinatie van verbeterde medische technologie en gedragsverandering (gezondere voeding, meer beweging, niet roken) daalde vooral sinds medio jaren tachtig de sterfte door ischemische hartziekten sterk (*grafiek 2*). Het succes in de bestrijding en behandeling van ischemische hartziekten was het grootst op jongere leeftijden. Daarmee is de bijdrage van deze strijd aan de toename van de levensverwachting van Nederlanders relatief groot geweest.

De ontwikkelingen in de sterfte door kanker zijn veel minder spectaculair geweest. Longkanker is recent wel afgenomen onder mannen, maar bij vrouwen is sprake geweest van een toename. Deze trends weerspiegelen het aandeel van rokers in de bevolking met een vertraging van enkele decennia. Sinds eind jaren vijftig is het aandeel mannen dat rookt sterk gedaald, van 90 naar 30 procent in 2009. Daarentegen nam het aandeel rokende vrouwen in de jaren vijftig en zestig toe, om pas vanaf de jaren zeventig te dalen naar 26 procent in 2009.

1. Sterfte naar enkele belangrijke doodsoorzaken

2. Sterfte aan ischemische hartziekten en longkanker

Gestandaardiseerd, standaardbevolking= 2009.